

Hoe ziet een toekomstbestendige gebiedsinrichting eruit?

METHODIEK AANPAK BODEMDALING

In het tweede onderdeel wordt gezocht naar belangrijke bouwstenen die kunnen leiden tot het toekomstbeeld behorende bij de strategieën. Denk bij bouwstenen bijvoorbeeld aan grondwaterstand, fundering, infrastructuur, waterberging. Eén of meerdere strategie kunnen geselecteerd worden.

In de eerste stap van de 'methodiek aanpak bodemdaling' wordt de vraag gesteld hoe voor deelnemers een toekomstbestendige gebiedsinrichting eruit ziet, met een sterke focus op de bodem en de ondergrond.

Het succesvol implementeren van de bouwstenen vereist een bepaald stappenplan. In deze stap wordt aandacht besteed aan het opstellen van een stappenplan. Daarnaast worden de deelnemers ook gevraagd om alvast na te denken over de kosten en baten.

Het realiseren van een bepaalde bouwsteen vraagt vaak een (in)directe samenwerking met andere actoren. Het is belangrijk om in beeld te hebben wie deze actoren zijn, wat hun doelen zijn en hoe zij zich nu en in de toekomst zullen gaan opstellen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen belanghebbenden, partners en opposanten.

Inzichten hiervoor kunnen verkregen worden uit bijvoorbeeld gebiedsdocumenten, bestemmingsplannen, ruimtelijke structuurvisies en toekomstige omgevingsvisies van lokale, provinciale en nationale overheden. Het helder en scherp hebben van het toekomstige beeld helpt om de rest van stappen concreter in te vullen.

In dit onderdeel van de methodiek aanpak bodemdaling wordt bepaald welke actieplannen, middelen en monitoringsmechanismen ervoor nodig zijn om de toekomstbestendige inrichting te realiseren.

Welke bouwstenen zijn er nodig?

Bouwstenen

Omgaan met bodemdaling in een bepaald gebied kan forse aanpassingen in bijvoorbeeld de ondergrondse infrastructuur eisen, aanpassingen aan funderingen, wijzigingen in het grondwaterpeil. Dit kunnen belangrijke bouwstenen zijn voor het realiseren van een bepaalde toekomstbestendige toekomstrichting. De volgende stappen kunnen voor elk van de bouwstenen verder ingevuld worden.

Consequenties

Vaak kunnen er tussen bepaalde bouwstenen meekoppelkansen geïdentificeerd worden, denk bijvoorbeeld aan gezamenlijk onderhoud van de infrastructuur op operationeel gebied, maar ook bijvoorbeeld aan kansen voor verbeterde samenwerking tussen verschillende actoren. Daarnaast besteedt de methodiek ook aandacht aan eventuele negatieve verbanden tussen de bouwstenen.

Indicatoren & monitoring

Om de output te kunnen bepalen is het belangrijk dat deze meetbaar is. Dat kan door het koppelen van indicatoren aan het vooraf gestelde doel en de bouwstenen. Dit kan een bepaalde actor in staat stellen om op verschillende momenten in de implementatie-fase te meten wat de vooruitgang is.

Verder is het belangrijk om de indicatoren af te stemmen met de parameters/ontwikkelingen die aan monitoring onderhevig zijn. De methodiek gaat in op de rolverdeling bij monitoring, alsook de doorwerking van de resultaten na een eventuele evaluatie.

[KLIK HIER VOOR HET GOVERNANCE RAPPORT](#)

IMPLEMENTATIE

Hoe gaan we die bouwstenen realiseren?

Stappenplan

Het stappenplan kan bestaan uit een tijdslijn waarin verschillende mijlpalen opgenomen zijn, een overzicht van de benodigde middelen en de oplevering(en) van tussenproducten. Dit plan kan zo uitgebreid mogelijk gemaakt worden.

Kosten

Een belangrijke beperking voor het wel/niet uitvoeren van een bepaald project zijn vaak de kosten. Het is daarom belangrijk om in een zo vroeg mogelijk stadium suggesties te doen, of tenminste na te denken over de allocatie van kosten en baten voor het realiseren van bepaalde bouwstenen. Het gaat hier bijvoorbeeld om: investeringskosten, afschrijvingen, beheer- en onderhoudskosten, uitgaven en personeelskosten.

[KLIK HIER VOOR HET GOVERNANCE RAPPORT](#)

Bekostiging aanpak bodemdaling huidig systeem

Overheden

Gemeente
Waterschap
Provincie

Particulier

Inkomen
Verzekering
Lening

Nieuwe mogelijkheden bekostiging bodemdaling

Cases in de praktijk

Bekostiging van de aanpak van bodemdaling is een belangrijk aandachtspunt. In dit rapport is onderzocht welke handelingsperspectieven er t.a.v. bekostiging nu en in de toekomst zijn voor het omgaan met bodemdaling in stedelijk en landelijk gebied? Het onderzoek richt zich op de bekostigingsmogelijkheden van gemeenten, waterschappen, provincies, Rijk en huiseigenaren.

[KLIK HIER VOOR HET BEKOSTIGINGSRAPPORT](#)

Wie speelt daarbij welke rol?

Belanghebbenden

Bij dit deel gaat het vooral om het identificeren van de actoren die belang hebben bij het realiseren van een bepaalde strategie voor een bepaalde bouwsteen. Bij bodemdaling kan dit gaan om bijvoorbeeld bewoners, waterschappen, de provincie, maar ook om NGO's en maatschappelijke organisaties.

Partners

Bepaalde actoren kunnen in de realisatie fase uitgroeien tot partners. Het is daarvoor wel belangrijk om de formele, maar ook informele rollen en relaties goed in kaart te brengen, voor zowel de start als het verloop van het proces. Daarnaast kan ook in samenwerking met de actoren de verwachte rolverdeling besproken worden.

Voor het identificeren van deze rolverdeling kan gebruik worden gemaakt van onderstaande rollen:

Rol	Beschrijving
Kaderstellend	Deze organisatie reguleert en toetst het gedrag van andere partijen (via regels in een verordening, vergunningverlening, plantoetsing etc.), op basis van een wettelijke taak.
Regisseur	Deze organisatie werkt samen met andere partijen, is samenwerkingspartner en heeft daarbij de regie.
Stimulator	Deze organisatie wil dat bepaald beleid gerealiseerd wordt, laat de realisatie aan andere partijen over, is overlegpartner en stimuleert andere partijen met middelen en prikkels.
Facilitator	Deze organisatie faciliteert initiatief van andere partijen.
Loslater	Deze organisatie doet zelf niets en laat de opgave geheel aan andere partijen over.

Bron: Raad voor het Openbaar Bestuur. (2012). Loslaten in vertrouwen. Naar een nieuwe verhouding tussen overheid, markt en samenleving.

Opponenten

Tenslotte kan het identificeren van de opponenten van een bepaalde strategie ook belangrijke inzichten opleveren: waarom is een bepaalde actor een opponent? Wat is de drijfveer hier? Is support van deze actor cruciaal? Zo ja, hoe kan deze actor dan toch overgehaald worden om bij een bepaalde strategie aan te haken?

[KLIK HIER VOOR HET GOVERNANCE RAPPORT](#)

INPUT

Wat heb je ervoor nodig?

Acties, taakverdeling, instrumenten en middelen

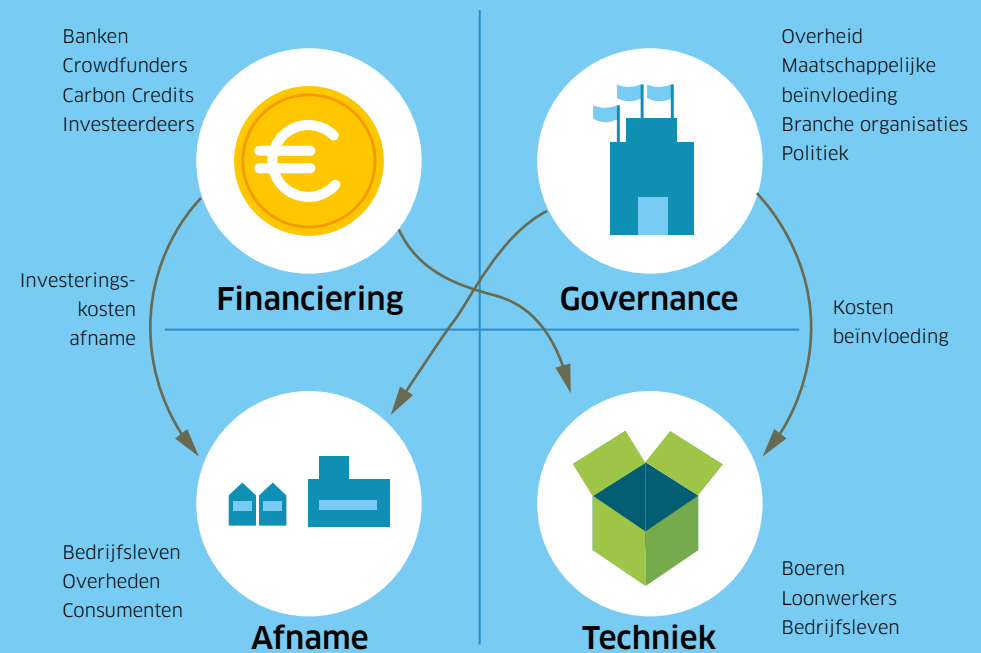
De deelnemer vult hier voor zowel zichzelf als andere betrokkenen de concrete acties in. Deze kunnen afhankelijk van de actor gecategoriseerd worden in de richting van politiek/institutioneel, sociaal of economisch handelen of kennis ontwikkelen. Een bepaalde handelingsrichting gaat vaak gepaard met het gebruik van bepaalde middelen en instrumenten. De onderstaande instrumenten en middelen dienen ter inspiratie.

Handelingsrichting	Instrumenten en middelen
Politiek/institutioneel	Normen/regulering, contract, convenant, schadevergoeding, calamiteitenfonds, uitkopen, onafhankelijke schadecommissie, onteigening, plan, projectplan, peilbesluit, vergunning (verbod), zorgplicht, omgevingsvisie
Sociaal handelen	Technische vereisten, quota, verhandelbare rechten, private certificering, coöperatie, gebiedsovereenkomst, subsidies, veilingen en slimme subsidies, verzekeringen, voorlichtingscampagne, informatieloket, dialoog met het gebied, zelforganisatie, uitnodigingsplanologie
Economisch handelen	Belastingen, gebiedsofferte, Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, contracten, community of practice, gebiedsfonds, gebiedsspaarpot
Kennis ontwikkelen	Monitoring op effectmeting, monitoring t.b.v. controle, participatieve monitoring (leren), pilots, kennisdagen, netwerken opbouwen, kennisprogramma

[KLIK HIER VOOR HET GOVERNANCE RAPPORT](#)

Stappenplan en case uitwerking voor natte gewassen

Bij de ontwikkeling van een stappenplan voor natte gewassen zijn vier hoofdonderwerpen van belang, zoals in het figuur geïllustreerd. Deze onderwerpen staan niet op zichzelf, maar vertonen een duidelijke samenhang. Afname is essentieel, de eerste stap zal een verkenning moeten zijn van de potentiële markt. Daartegenover staat dat er een (grondstof)productie moet zijn. Zowel afname als productie moeten gefinancierd worden, waarbij de overheid een rol kan spelen in regelgeving, maar ook als launching customer. Het stappenplan richt zich op het verzamelen van informatie over elk van deze vier onderwerpen.

[KLIK HIER VOOR HET TECHNIEKRAPPORT](#)

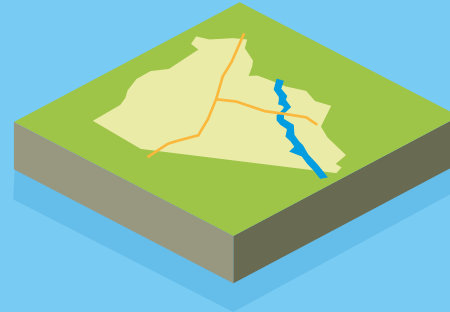

CASES

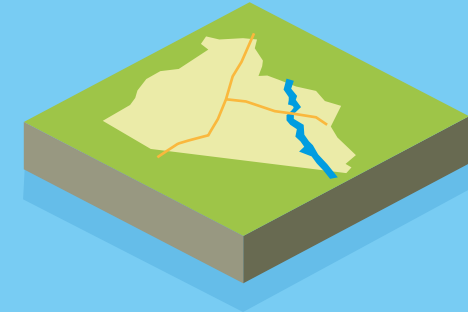
In dit onderdeel worden een aantal praktijkcases toegelicht vanuit drie verschillende invalshoeken: financiën, governance en techniek. In twee cases wordt ingegaan op bekostiging van de aanpak van bodemdaling: Krimpen aan de IJssel en funderingsherstel Zaanstad. De methodiek in zijn geheel is toegepast en getoetst in de praktijkcases Zaanstad en Rotterdam. En vanuit de techniek invalshoek wordt de transitie naar twee verschillende producten uitgewerkt, die elk lisdodde als grondstof kennen. Dit betreft lisdodde als bouw materiaal en lisdodde als isolatiemateriaal.

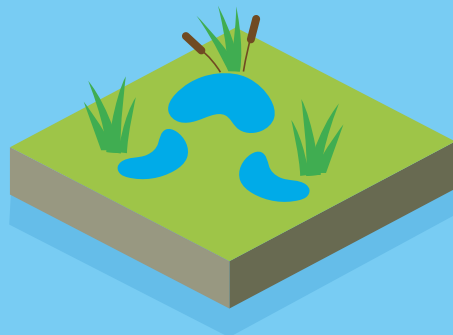
**Bekostiging
Krimpen aan den IJssel**

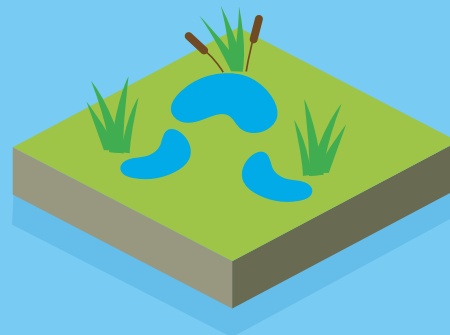
**Handelingsperspectieven
bodemdaling Zaanstad**

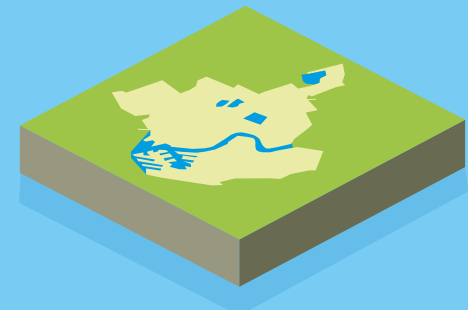
**Bekostiging
funderingsherstel Zaanstad**

**Handelingsperspectieven
Lisdodde isolatiemateriaal**

**Handelingsperspectieven
Lisdodde biopolymeer bouwplaat**

**Handelingsperspectieven
bodemdaling Rotterdam**

U heeft hier de visualisering van het ‘canvas bodemdaling’ voor zich. Dit is een methodiek die u kunt toepassen om samen met partners te komen tot een strategie en handelingsperspectieven bij de aanpak van bodemdaling. Het canvas is opgebouwd uit vijf onderdelen:

- Outcome: Hoe ziet een toekomstbestendige gebiedsinrichting eruit? (Stap 0)
- Output: Welke bouwstenen heb je nodig? (Stap 1)
- Implementatie: Hoe gaan we die bouwstenen realiseren? (Stap 2)
- Stakeholders: Wie speelt daarbij welke rol? (Stap 3)
- Input: Wat heb je nodig? (Stap 4)